

Załącznik do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Nozdrzec,

z dnia .....

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY NOZDRZEC**

**na lata
2025 - 2031**

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	5
1. Metodologia opracowania Strategii.....	7
2. Podstawy prawne.....	11
3. Spójność z dokumentami strategicznymi.....	14
3.1. Dokumenty europejskie.....	14
3.2. Dokumenty krajowe.....	15
3.3. Dokumenty regionalne.....	16
3.4. Dokumenty lokalne.....	17
II. Charakterystyka Gminy Nozdrzec.....	18
1. Położenie.....	18
2. Sytuacja demograficzna.....	20
3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza.....	21
4. Edukacja i wychowanie.....	22
5. Opieka zdrowotna.....	27
6. Bezpieczeństwo publiczne.....	26
7. Działalność organizacji pozarządowych.....	27
8. Pomoc społeczna.....	29
III. Diagnoza sytuacji społecznej.....	35
1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.....	39
2. Wsparcie osób niepełnosprawnych.....	46
3. Zdrowie psychiczne.....	49
4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych	50

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	57
6. Aktywność i integracja społeczna seniorów.....	63
7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu.....	66
8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa.....	69
9. Problem przestępczości.....	72
10. Analiza SWOT.....	73
IV. Część programowa.....	75
1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych.....	76
2. Cele strategiczne i operacyjne.....	77
3. Ramy finansowe Strategii.....	91
4. System wdrażania Strategii.....	94
5. System aktualizacji Strategii.....	94
6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii.....	96
7. Monitoring.....	97
8. Ewaluacja.....	98
9. Wnioski i podsumowanie.....	99
V. Bibliografia.....	101

Wykaz skrótów:

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

UG – Urząd Gminy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

MŚP – Sektor małych i średnich przedsiębiorstw

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

KRPA – Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KPP – Komenda Powiatowa Policji

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

I. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym zakresu pomocy społecznej należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Problem społeczny jest to zjawisko, które spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Do najczęstszych problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości należą: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2025–2031² jest dokumentem, który wyznacza najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu i niwelowaniu tych problemów, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne obserwowanie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

---

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2025–2031” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych w niej celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów osiągnięcia poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w lokalnej polityce społecznej konieczne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2025–2031 składa się z następujących części: charakterystyka Gminy, diagnoza sytuacji społecznej oraz część programowa zawierająca misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. Strategia uwzględnia różnorodny zakres problematyki społecznej.

Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Dla każdego z powyższych obszarów określone zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2025–2031 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób

osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom Gminy Nozdrzec odpowiednich warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego

1. Metodologia opracowania Strategii

Kluczowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2025–2031 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest w szczególności jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Co prawda ramy czasowe, na które należy opracować strategię rozwiązywania problemów społecznych nie zostały określone w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, jednak powinny one precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5–10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kształtowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Nozdrzec i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad dokumentami programowymi, takimi jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy domowej oraz Ochrony Osób doznających Przemocy Domowej, czy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, obliguje podmioty odpowiedzialne za opracowanie i wdrażanie Strategii do ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej wymienione zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

LP.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	<p>Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i głównych potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wnioski z przeprowadzonej na terenie Gminy Diagnozy Problemów Społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój oraz wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest Analiza SWOT, wskazująca na jego mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.</p>
2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	<p>Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.</p>

3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie największych trudności mieszkańców oraz określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnią realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi narzędzie, które służy instytucjom samorządowym i NGO do wspierania oraz wzmacniania potencjału społeczności lokalnej. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, natomiast jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące lokalne problemy oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom umożliwia zaplanowanie działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

Przed przystąpieniem do opracowania Strategii, wśród mieszkańców Gminy Nozdrzec przeprowadzone zostały badania, mające na celu: wskazanie problemów społecznych występujących wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy, zidentyfikowanie przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,

określenie skali oraz zakresu występujących problemów społecznych, pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków. Zakres prac badawczych dotyczył następujących problemów społecznych: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, uzależnienia behawioralne, przemoc domowa, przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc. Badaniom poddane zostały również kwestie związane z problemami osób starszych i niepełnosprawnych, rynek pracy, problem ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także bezpieczeństwo publiczne.

Badania zostały przeprowadzone w 2024 roku i wzięło w nich udział łącznie 180 osób. Poniżej przedstawiona została szczegółowa struktura próby badawczej.

Rysunek 1. Informacje dotyczące próby badawczej

PRÓBA BADAWCZA			
Dorośli mieszkańcy	Uczniowie	Pracownicy instytucjonalni	Nauczyciele i pedagodzy
100 osób	30 osób	20 osób	10 osób

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2024 roku*

2. Podstawy prawne

Wymóg opracowania całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak innych dokumentów o charakterze strategicznym wynika z obowiązujących przepisów prawa. Podstawę prawną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107 z późn. zm.), ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w związku z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.). Z przywołanych przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wynika, że do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie oraz realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów*

alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – dla gminy, natomiast dla powiatu opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami³.

W celu zapewnienia spójności i komplementarności Strategii z założeniami polityki państwa uwzględnione zostały najważniejsze akty prawne określające obowiązki administracji rządowej i samorządową, do których należą m.in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 poz. 1568 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1491).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177),
2. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1576),
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1923 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1512),
5. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 323 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

---

³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.).

- (t.j. Dz. U z 2023 r. poz. 1993 z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.),
  8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 779 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 44 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 475 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 750 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2241 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 802 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 304 z późn. zm.),

7. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1335),
8. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 725),
9. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 497 z późn. zm.),
10. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1631 z późn. zm.),
11. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 146 z późn. zm.),
12. Uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2024-2028 (M.P. z 2018 r. poz. 881),
13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu "Dobry start" (Dz. U. z 2021 r. poz. 1092).
14. Ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. z 2024 r. poz. 1649).
15. Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1572 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1530 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 120 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 769 z późn. zm.),

2. Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1105),
3. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1504 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 167 z późn. zm.)

3. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2025–2031 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach o charakterze strategicznym, które są realizowane na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych, w których realizację wpisuje się niniejsza Strategia.

4.1. Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.⁴

---

⁴ Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

4.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2025–2031 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030**, której celem głównym jest poprawa jakości życia Polaków.
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Kładzie ona nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Krajowa Strategia proponuje rozwiązania służące operacjonalizacji celów polityki regionalnej, a wraz z usprawnieniem mechanizmów i narzędzi koordynacji interwencji publicznej, szczególną wagę w systemie realizacji poświęca projektom strategicznym.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁵. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
  1. Wzrost zatrudnienia.
  2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
  3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
  4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
  5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.

---

⁵ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030**, która stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:

1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

- Ponadto zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2025–2031 są zgodne z następującymi dokumentami strategicznymi mającymi wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takimi jak:

- Strategia Demograficzna 2040;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2030

4.3. Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec są: Strategia Rozwoju Województwa „Podkarpackie 2030”, Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2024-2030, Podkarpacki Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023-2025-PPRUSiDi.

Inne dokumenty strategiczne o zasięgu regionalnym:

- Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia;
- Samorząd dla Rodziny - Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2021-2030,
- Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Podkarpackiego do 2030 roku
- Wojewódzki Program na Rzecz Wyrównywania Szans Osób z niepełnosprawnościami i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021 – 2030;
- Podkarpacki Program Ochrony Zdrowia Psychicznego.

4.4. Dokumenty lokalne

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym dla gminy Nozdrzec jest Strategia Rozwoju Gminy Nozdrzec na lata 2017-2026, która wyznacza podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest poprawa warunków życia mieszkańców Gminy.

1. Położenie

Gmina Nozdrzec jest jednostką administracyjną o statusie gminy wiejskiej. Należy do powiatu brzozowskiego w województwie podkarpackim. Gmina Nozdrzec posiada powierzchnię 121 km², co stanowi 22,4% powierzchni powiatu brzozowskiego. Pod względem wielkości powierzchni Nozdrzec jest drugą powiecie.

Gmina sąsiaduje z następującymi gminami powiatu brzozowskiego: Brzozów, Domaradz i Dydnia oraz gminami powiatu rzeszowskiego: Błażowa i Dynów, a także powiatu przemyskiego: Bircza. W skład Gminy Nozdrzec wchodzi miejscowości wiejskie: Hłudno, Huta Poręby, Izdebki, Nozdrzec, Siedliska, Wara, Wesoła, Wołodź.

Powiat brzozowski, w którego skład wchodzi gmina Nozdrzec, sąsiaduje z powiatami strzyżowskim, rzeszowskim, przemyskim, sanockim i krośnieńskim.

Mapa 1. Schematyczna mapa województwa podkarpackiego

Źródło: Diagnoza warunków życia w Gminie. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Ważną cechą powiatu jest jego położenie w środkowej części województwa podkarpackiego. Przez obszar powiatu brzozowskiego przebiega droga krajowa nr 19 łącząca Kuźnicę Białostocką przez Białystok, Lublin i Rzeszów z przejściem granicznym w

Barwinku. Droga krajowa Nr 19 jest trasą o znaczeniu międzynarodowym, która pokrywa się z trasą europejską nr E371 na odcinku z Radomia do Preszowa na Słowacji. Jest ona główną arterią komunikacyjną i podstawowym szlakiem drogowym, który zapewnia także bezpośrednie połączenie powiatu z Rzeszowem.

Gmina Nozdrzec jest jedną z 6. gmin wchodzących w skład powiatu brzozowskiego.

Mapa 2. Mapa schematyczna powiatu brzozowskiego

Źródło: Diagnoza warunków życia w Gminie. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

Mapa 3. Mapa schematyczna gminy Nozdrzec

Źródło: Diagnoza warunków życia w Gminie. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nozdrzec na lata 2015-2024

2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych stanowi kontekst do weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a tym samym umożliwia prognozowanie w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Nozdrzec zamieszkuje 7553 osób (stan na 31.12.2023 roku), z czego 50,2% stanowią kobiety, a 49,8% mężczyźni. Współczynnik feminizacji wynosi 101, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 101 kobiety. W latach 2002-2023 liczba mieszkańców Gminy zmalała o 13,0%. (źródło: GUS BDL, stan na 31.12.2023 roku)

Gmina Nozdrzec ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -21. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,76 na 1000 mieszkańców gminy Nozdrzec. W 2022 roku urodziło się 77 dzieci, w tym 44,2% dziewczynek i 55,8% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 266 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,79 i jest nieznacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju

Średni wiek mieszkańców wynosi 42,5 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. 65,8% mieszkańców gminy Nozdrzec jest w wieku produkcyjnym, 14,5% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,7% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych. W 2022 roku zarejestrowano 49 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 78 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Nozdrzec -29. W tym samym roku 2 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 3 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -1.

3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób

zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji). 62,0% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 38,0% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Nozdrzec wynosiło w 2023 roku 20,8% (20,8% wśród kobiet i 20,8% wśród mężczyzn). W 2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Nozdrzec wynosiło 5 049,05 PLN, co odpowiada 75.30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Nozdrzec 519 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 50 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -469. 28,5% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Nozdrzec pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 21,3% w przemyśle i budownictwie, a 13,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,6% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Nozdrzec w roku 2023 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 489 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 401 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 51 nowych podmiotów, a 26 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2023 najwięcej (54) podmiotów zarejestrowano w roku 2018, a najmniej (40) w roku 2009. W tym samym okresie najwięcej (55) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2017 roku, najmniej (18) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Nozdrzec najwięcej (19) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (477) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 2,5% (12) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 40,7% (199) podmiotów, a 56,9% (278) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Nozdrzec najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo

(33.4%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (16.2%).

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w Gminie Nozdrzec według klas wielkości to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 0–9 pracowników – jest ich 477 (stan na koniec 2023 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10–49 pracowników jest w Gminie 11. Działalność prowadzi również 1 średnie przedsiębiorstwo, które zatrudnia 50–249 pracowników.

4. Edukacja i wychowanie

Według stanu na 31.12.2023 r. liczba mieszkańców gminy Nozdrzec w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) wynosi 1 799 osób, w tym 859 kobiet oraz 939 mężczyzn. Z danych z Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku wynika, że 17,4% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,7% wykształcenie policealne, 8,1% średnie ogólnokształcące, a 22,6% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 25,5% mieszkańców gminy Nozdrzec, gimnazjalnym 3,3%, natomiast 17,0% podstawowym ukończonym. 3,3% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa podkarpackiego mieszkańcy gminy Nozdrzec mają niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Nozdrzec największy odsetek ma wykształcenie wyższe (22,0%) oraz średnie zawodowe (20,1%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (33,1%) oraz średnie zawodowe (25,2%). W roku 2022 w gminie Nozdrzec mieściło się 1 przedszkole, w którym do 2 oddziałów uczęszczało 63 dzieci (38 dziewczynek oraz 25 chłopców). Dostępnych było 0 miejsc. Dla porównania w 2008 roku w gminie Nozdrzec mieściło się 1 przedszkole, w którym do 2 oddziałów uczęszczało 34 dzieci (19 dziewczynek oraz 15 chłopców). Dostępnych było 0 miejsc.

15,5% mieszkańców gminy Nozdrzec w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (14,9% wśród dziewczynek i 16,0% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 617 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2018 roku przypadało 4,81 dzieci w wieku przedszkolnym. Placówkę ma 7 szkół podstawowych, w których w 50 oddziałach uczyło się 571 uczniów (276 kobiet oraz 295 mężczyzn). Dla porównania w 2008 roku w gminie Nozdrzec placówkę miało 9 szkół podstawowych, w których w 47 oddziałach uczyło się 581 uczniów (285

kobiet oraz 296 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 28,3% ludności (30,7% wśród dziewczynek i 26,1% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 11,4 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 91,21. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 18,4% mieszkańców (17,7% wśród dziewczyn i 19,1% wśród chłopców). W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 24,5% mieszkańców gminy Nozdrzec w wieku potencjalnej nauki (24,7% kobiet i 24,4% mężczyzn).

Na terenie Gminy Nozdrzec funkcjonuje 6 jednostek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Nozdrzec:

- 1) **Szkoła Podstawowa im. Aleksandra Fredry** w Nozdrzcu, 36-245 Nozdrzec 227A,
- 2) **Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego** w Hłudnie, 36-245 Nozdrzec, Hłudno 89,
- 3) **Szkoła Podstawowa im. Świętego Jana Pawła II** w Warze, 36-245 Nozdrzec, Wara 247,
- 4) **Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego** w Wesolej, 36-233 Wesoła 401,
- 5) **Szkoła Podstawowa im. Świętej Jadwigi Królowej Polski z Oddziałem Przedszkolnym** w Izdebkach, 36-203 Izdebki 362,
- 6) **Szkoła Podstawowa w Siedliskach**, 36-245 Nozdrzec, Siedliska 36A.

oraz

Szkoła Podstawowa Nr 2 w Wesolej, pod adresem 36-233 Wesoła 607, prowadzona przez Fundację Akademia Umiejętności.

Wszystkie budynki szkół są w dobrym stanie technicznym, posiadają wyposażone klasopracownie. Remonty i poprawa estetyki szkół wykonywane są na bieżąco. Przy szkołach znajdują się place zabaw dla dzieci.

Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w Gminie Nozdrzec w roku szkolnym 2023/2024 wynosiła 7520, w tym 63 dzieci uczęszczających do Przedszkola Niepublicznego Zgromadzenia Sióstr Św. Dominika.

5. Opieka zdrowotna

Opieka zdrowotna zapewniana jest wspólnie na trzech poziomach: podstawowym, specjalistycznym (szpital) i wysokospecjalistycznym (szpitale akademickie, kliniki).

Opieka zdrowotna to całokształt działalności zmierzającej do zapewnienia ochrony zdrowia ludności. Zapewnienie opieki zdrowotnej rozwijane jest na podstawach odpłatności prywatnej, ubezpieczeń społecznych, pomocy społecznej oraz w ramach budżetu państwowego. W opiece zdrowotnej prowadzona jest działalność sanitarno-epidemiologiczna, zapobiegawczo-lecznicza, świadczona jest pomoc doraźna.

W całym kraju obserwujemy tendencję starzenia się i pogarszania stanu zdrowia całego społeczeństwa. Powoduje to występowanie większej liczby zachorowań będących skutkiem tego procesu. Najczęściej występującymi chorobami są choroby związane z układem krążenia i sercem, choroby układu oddechowego oraz układu nerwowego. Głównymi przyczynami najcięższych zachorowań są złe warunki bytowe oraz niezdrowy tryb życia Polaków. Ważnym elementem przeciwdziałania wzrastającej ilości zachorowań jest profilaktyka.

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej dla mieszkańców Gminy Nozdrzec realizowane są przez 6 przychodni scharakteryzowanych w poniższej tabeli.

Zakład Opieki Zdrowotnej	Zasięg prowadzonej działalności	Zakres świadczonych usług:	Zasoby lokalowe	Zasoby sprzętowe i wyposażenie	Zasoby ludzkie
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Izdebkach	Izdebki, Wara	<ul style="list-style-type: none"> – Usługi lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, – Usługi pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej. 	Budynek zakładu zajmuje powierzchnię 182,00 m ² i jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Wyposażenie zgodne z wymogami NFZ	Zasoby ludzkie przychodni tworzą: Janusz Kosobucki specjalista medycyny rodzinnej i pediatra – lekarz i 2 pielęgniarki.
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Ośrodek"	Nozdrzec, Hłudno, Wara, Izdebki, Huta		Przychodnia dysponuje powierzchnią użytkową: 197,00	Wyposażenie zgodne z wymogami NFZ	Zasoby ludzkie przychodni tworzą:

Zdrowia" w Nozdrzu	Poręby, Siedliska, Ulanica, Dynów	Usługi lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.	m ² . Mieści się w budynku Ośrodka Zdrowia w Nozdrzu i obejmuje 2 gabinety lekarskie i 2 gabinety zabiegowe. Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (podjazd dla osób niepełnosprawnych).		lek. med. Barbara Wielgos-Fuksa specjalista medycyny rodzinnej i pediatra i 2 pielęgniarki.
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Nr 1 w Nozdrzu	Nozdrzec, Wara, Hłudno, Wesoła, Siedliska, Huta Poręby	Usługi lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.	Przychodnia dysponuje powierzchnią użytkową: 227,00 m ² (w tym: 179,00 m ² w Nozdrzu i 48,00 m ² w Wesołej w Ośrodku Zdrowia). Ośrodek Zdrowia w Nozdrzu jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (podjazd dla osób niepełnosprawnych), w Wesołej nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Wyposażenie zgodne z wymogami NFZ	Zasoby ludzkie przychodni tworzą: lek. med. Tomasz Skubisz lekarz chorób wewnętrznych i 2 pielęgniarki.
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wesołej	Wesoła, Hłudno, Barycz	<ul style="list-style-type: none"> - Usługi lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, - Usługi pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, - Gabinet szczepień, - Gabinet zabiegowy, - Rehabilitacja. 	Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Wyposażenie zgodne z wymogami NFZ	Zasoby ludzkie przychodni tworzą: lek. med. Bożena Kurzydło-Mac, Marian Mac.
Gabinet Stomatologiczny w Nozdrzu	Nozdrzec, Wara, Hłudno, Siedliska, Huta Poręby	Usługi stomatologiczne.	Gabinet dysponuje następującą powierzchnią użytkową: 72,00 m ² . Gabinet mieści się w budynku Ośrodka Zdrowia w Nozdrzu. Gabinet nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych	Wyposażenie zgodne z wymogami NFZ	Zasoby ludzkie przychodni tworzą: lek. stom. Anna Orłowska-Antoń i pielęgniarka.
Gabinet rehabilitacyjny w Nozdrzu	Nozdrzec, Wara, Hłudno, Siedliska, Huta Poręby	Rehabilitacja.	Gabinet dysponuje następującą powierzchnią użytkową: 42,00 m ² . Gabinet mieści się w budynku Ośrodka Zdrowia w Nozdrzu i jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (podjazd dla osób niepełnosprawnych)	Wyposażenie zgodne z wymogami NFZ	Magdalena Styrkosz

Ponadto na terenie Gminy Nozdrzec działają 2 gabinety pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnej w Wesolej i Nozdrzcu, a także świadczony jest masaż leczniczy i chiropraktyka w domu pacjenta. W Nozdrzcu działa też Podstacja Oddziału Pomocy Doraźnej (Pogotowie Ratunkowe) w Nozdrzcu.

6. Bezpieczeństwo publiczne

Do głównych problemów sfery społecznej zalicza się wysoki poziom przestępczości na danym obszarze. Przystępczość zmniejsza poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, obniża jakość życia, wpływa negatywnie na integrację lokalnej społeczności. Badanie poziomu przestępczości na terenie Gminy Nozdrzec opiera się na danych pozyskanych z GUS BDL oraz www.polskawliczbach.pl. W 2022 roku w gminie Nozdrzec stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 69 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 9,08 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa podkarpackiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Nozdrzec wynosi 70,00% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa podkarpackiego oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Nozdrzec najczęściej stwierdzono przestępstw przeciwko mieniu - 4,97 (wykrywalność 52%) oraz o charakterze kryminalnym - 4,11 (wykrywalność 79%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 3,36 (46%), drogowe - 1,29 (98%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,24 (100%).

8. Działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku⁶. Do pełnionych przez organizacje pozarządowe ról zalicza się budowa kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej

⁶ <https://poradnik.ngo.pl>

aktywności "obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej"⁷. Ponadto ważną rolą tych podmiotów jest dostawa usług nieopłacalnych z perspektywy sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Ich zadaniem jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem⁸.

Na obszarze Gminy Nozdrzec funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich między innymi:

- OSP Nozdrzec,
- OSP Hłudno,
- OSP Wesoła,
- OSP Wara,
- OSP Siedliska,
- OSP Huta Poręby,
- OSP Izdebki,
- Stowarzyszenie Izdebski Dzwon,
- Stowarzyszenie przy Zespole Szkół w Nozdrzcu im. A. Fredry,
- Koło Gospodyń Wiejskich Hłudno,
- Koło Gospodyń Wiejskich Wara,
- Koło Gospodyń Wiejskich Siedliska,
- Koło Gospodyń Izdebki,
- Koło Gospodyń Wesoła,
- Caritas Nozdrzec,
- Caritas Wesoła,
- Akcja Katolicka Wara,
- Akcja Katolicka Izdebki,
- Akcja Katolicka Nozdrzec,

Ponadto, obszar gminy objęty jest działalnością następujących stowarzyszeń:

---

⁷ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

⁸ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

- Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”;
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Dynowsko-Brzozowskiej.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi wynikają z *Programu współpracy Gminy Nozdrzec z organizacjami pozarządowymi i podmiotami ustawowo uprawnionymi do prowadzenia działalności pożytku publicznego*, który jest corocznie podejmowany w formie uchwały Rady Gminy Nozdrzec.

W „Programie współpracy Gminy Nozdrzec z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025” wskazano, że jego „Celem głównym programu jest pobudzenie aktywności i odpowiedzialności społecznej w zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców gmin”. Do celów szczegółowych należy natomiast:

- 1) umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycję;
- 2) pobudzenie aktywności społecznej ukierunkowanej na zorganizowane zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności;
- 3) integracja i wspólne działanie podmiotów realizujących zadania publiczne;
- 4) podejmowanie przedsięwzięć w zakresie nie objętym przez struktury samorządowe⁹.

8. Pomoc społeczna

Zgodnie z art. 15 ustawy z 12 marca o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.) pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,

⁹ Uchwała NR XII/86/2024 Rady Gminy Nozdrzec z dnia 30 października 2024 r. w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Gminy Nozdrzec z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025 (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2024 r. poz. 4874)

- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nozdrzcu jest jednostką organizacyjną Gminy Nozdrzec utworzoną w celu wykonywania zadań własnych i zleconych z zakresu pomocy społecznej. Działalność Ośrodka ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

W strukturach GOPS funkcjonuje powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań różnych podmiotów z obszaru gminy i powiatu, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- monitorowanie procedury "Niebieskie Karty";
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;

- prowadzenie pełnej dokumentacji z prac Zespołu: protokoły posiedzeń, sprawozdania z realizacji działań, wnioski itp.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele instytucji zajmujących się problematyką przemocy, tj. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Policji, Sądu, Służby Zdrowia, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Kościoła oraz placówek oświatowych z terenu Gminy Nozdrzec.¹⁰

W 2023 roku do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 9 Niebieskich Kart, a łącznie prowadzonych było 17. Podjęto następujące działania:

- praca socjalna, wsparcie, towarzyszenie w trakcie trwania spraw na Policji, w Sądzie,
- udzielanie pomocy materialnej, pieniężnej,
- monitorowanie sytuacji w rodzinach przez pracowników socjalnych, policjantów dzielnicowych,
- złożenie wniosku o leczenie odwykowe do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- złożenie zawiadomienia do prokuratury z uwagi na podejrzenie o popełnieniu przestępstwa
- udzielanie kompleksowej pomocy i wsparcia dzieciom, osobom dorosłym, w tym również osobom starszym będącym ofiarami i świadkami przemocy w rodzinie pozostającymi w środowisku zamieszkania.

Podstawowe dane dotyczące liczby rodzin i liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w 2023 roku zaprezentowano w poniższej tabeli:

Tabela 1. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2023

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2023	294	776

¹⁰ Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2023 i z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie za rok 2023

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że systematycznie maleje liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z ogółu świadczeń pomocy społecznej.

Wskaźnik deprivacji lokalnej, który określa liczbę pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysiąc mieszkańców za 2023 r. wynosi 5,47% i jest wyższy od wskaźnika za 2022 r. osiągniętego na poziomie 4,14 %. Wskaźnik ten nie ma stałego trendu ani rosnącego ani malejącego, ponieważ analogicznie w poprzednich latach 20217-2021 przyjmował wartości raz wyższe raz niższe.

Z analizy udzielonych w 2023 r. świadczeń z pomocy społecznej wynika, że świadczeniem niepieniężnym w formie pracy socjalnej objęto 48 rodzin, w tym świadczonej przy użyciu kontraktu socjalnego 1 rodzinę.

Z pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych i świadczeń w naturze korzystało **415** rodzin. Pracownicy socjalni zatrudnieni w GOPS rozpatrzyli **341** wniosków o udzielenie pomocy. W przeliczeniu na jednego pracownika socjalnego przypadało przeprowadzenie **114** wywiadów. Wydano **549** decyzji administracyjnych z zakresu pomocy społecznej oraz **4** decyzje dotyczące potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W 2023 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nozdrzcu realizował następujące świadczenia:

- **Zasiłek okresowy**, który przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. W 2023 świadczenie wypłacono **39** osobom w łącznej kwocie 79 571,00 zł.
- **Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy**, który jest świadczeniem o charakterze fakultatywnym przyznawanym na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Osobom bezdomnym i innym osobom nie posiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne. Zasiłek celowy może być przyznany również w formie biletu kredytowanego oraz w celu realizacji postanowień kontraktu socjalnego. Wówczas może być wypłacany niezależnie od dochodu, przez okres do 2 miesięcy od

dnia, w którym osoba objęta kontraktem socjalnym, w trakcie jego realizacji, stała się osobą zatrudnioną. Powyższe zasiłki zostały wypłacone w łącznej kwocie **10 328,31 zł** dla **19** rodzin.

- **Zasiłek stały** – co do zasady świadczenie o charakterze obligatoryjnym, które przysługuje w przypadku spełniania przesłanek określonych w art. 37 ustawy o pomocy społecznej kryterium dochodowego i niezdolności do pracy z tytułu wieku lub całkowitej niezdolności do pracy z powodu niepełnosprawności. W 2023 r. zasiłki stałe wypłacono w łącznej kwocie **185 450,34 zł** dla **35** osób.
- **Zapewnienie gorącego posiłku w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”**. W 2023 roku GOPS nadal realizował wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, który pozwolił na ograniczenie zjawiska głodu i niedożywienia w szczególności wśród: dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych z gospodarstw domowych o najniższych dochodach i znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, osób starszych, niepełnosprawnych **w 7** szkołach na terenie gminy Nozdrzec – (w postaci: pełnego posiłku jednodaniowego). Ponadto dożywiano dzieci i młodzież zamieszkujejącą w Gminie Nozdrzec, a uczącą się poza w 4 szkołach poza gminą. W 2023 roku w ramach dotacji z budżetu państwa Ośrodek otrzymał kwotę **356 656,00 zł**, natomiast ze środków własnych wydatkowano kwotę **89 164,00 zł**. Rzeczywista liczba osób objętych programem **366 osób** w tym **214** dzieci.
- **Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych - usługi opiekuńcze**. Pomoc ta przysługiwała osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub uzasadnionych przyczyn wymagały pomocy osób innych, a były jej pozbawione. Pomoc w formie usług opiekuńczych przysługiwała również osobom samotnie gospodarującym, a posiadającym rodzinę oraz zamieszkujejącym i gospodarującym wspólnie z rodziną, gdy rodzina i wspólnie zamieszkali nie mogą zapewnić pomocy i opieki z uwagi na zły stan zdrowia, patologię, pracę zawodową, naukę, brak odpowiedniego przygotowania lub z innych uzasadnionych powodów. Usługi opiekuńcze realizowane były dla **34** osób. Wydatkowano na ten cel **505 728,420 zł**, w tym GOPS uzyskał dofinansowanie do usług opiekuńczych w ramach programu „**Opieka 75+**” w kwocie **86 655,00 zł**.
- **Pobyt w Domach Pomocy Społecznej**. Do domów pomocy społecznej kierowane są osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy przez rodzinę lub w formie usług

opiekuńczych. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w domu pomocy społecznej pokrywa mieszkaniac w wysokości 70% swojego dochodu. Pozostałą kwotę do wysokości całkowitych kosztów utrzymania w placówce dopłaca rodzina i gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Koszt utrzymania w DPS ustalany jest co roku przez starostę danego powiatu. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w 2023 roku wynosił od 4 100 zł do 5 873,14 zł. Gmina Nozdrzec w 2023 r. opłacała pobyt **18** osobom w domach pomocy społecznej w Brzozowie, Dynowie, Kąkolówce, Przeworsku, Foluszu i Górnice. Kwota, jaką Gmina przeznaczyła na dofinansowanie pobytu w domach pomocy społecznej wyniosła **506 623,38 zł**.

- **Bezdomność.** W 2023 opłacono pobyt 1 osoby w schronisku dla osób bezdomnych, która była ostatnio zameldowana na pobyt stały w gminie Nozdrzec w kwocie 3 465,00 zł.

- **Klub Senior +.** Od 2020r. na terenie gminy funkcjonuje Klub Senior + z siedzibą w Izdebkach Rudawcu 714A, w którym realizowany jest rządowy Program Wieloletni „Senior+” Edycja 2023r. W 2023 r. w zajęciach Klubu uczestniczyło 30 seniorów. Wydatkowano na ten cel **118 400,01 zł**, w tym z dofinansowania **54 400,00 zł**.

Na podstawie analizy powyższych danych można ustalić, że największe wyzwanie i obciążenie dla gminy Nozdrzec stanowi zapewnienie instytucjonalnej opieki nad osobami starszymi, przewlekle chorymi i z niepełnosprawnością

Gmina Nozdrzec rodzinom, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze zapewnia wsparcie **asystenta rodziny**. GOPS zatrudnia 1 asystenta rodziny w pełnym wymiarze czasu pracy, który w 2023 objął wsparciem 12 rodzin, w tym 25 dzieci.

Poza działalnością Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, na terenie gminy funkcjonuje placówka prowadząca działalność w sferze społecznej, a mianowicie **Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Izdebkach**.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Izdebkach. Środowiskowy Dom Samopomocy jest ośrodkiem wsparcia dziennego dla osób wykazujących zaburzenia psychiczne i niepełnosprawność intelektualną. Swoją działalnością obejmuje uczestników z Gminy

Nozdrzec. Zadaniem Domu jest przede wszystkim podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia uczestników w jak największym stopniu. Poprzez swoją działalność służy wsparciem społecznym pozwalającym zaspokoić podstawowe potrzeby życiowe uczestników, uczy samodzielności, wiary we własne możliwości, umożliwia integrację społeczną.

III. Diagnoza sytuacji społecznej

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji oraz diagnozy problemów społecznych przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i

skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne. W części diagnostycznej przedstawiona została również analiza SWOT¹¹.

1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który wspiera rodziny z terenu Gminy znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej w latach 2027-2023

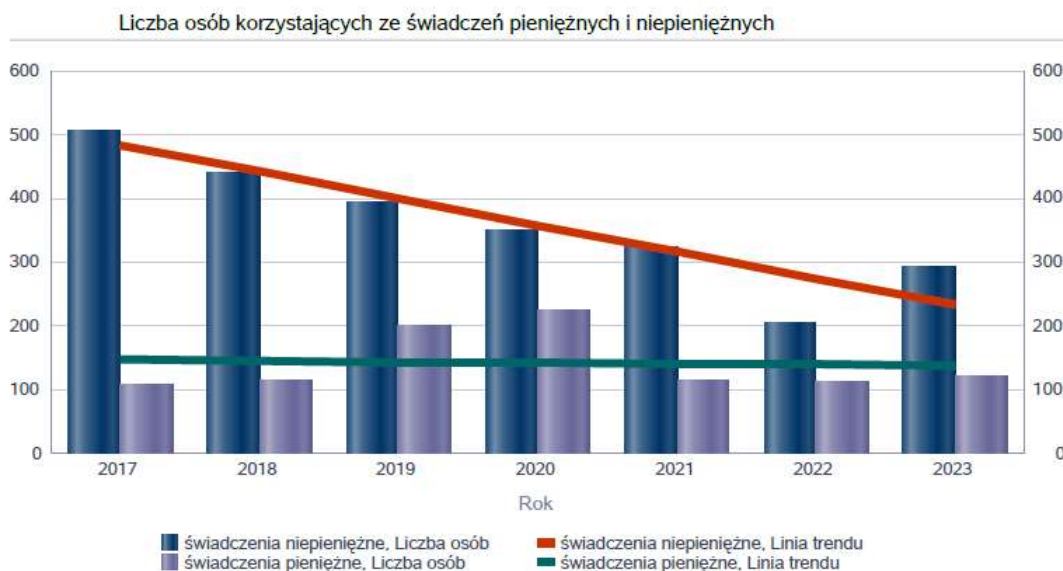
---

¹¹ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

Wykres 1. Liczby osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej w latach 2017-2023.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Rodzaj świadczenia	Liczba osób						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
świadczenia niepieniężne	505	440	393	349	323	206	292
świadczenia pieniężne	106	115	199	224	115	112	122

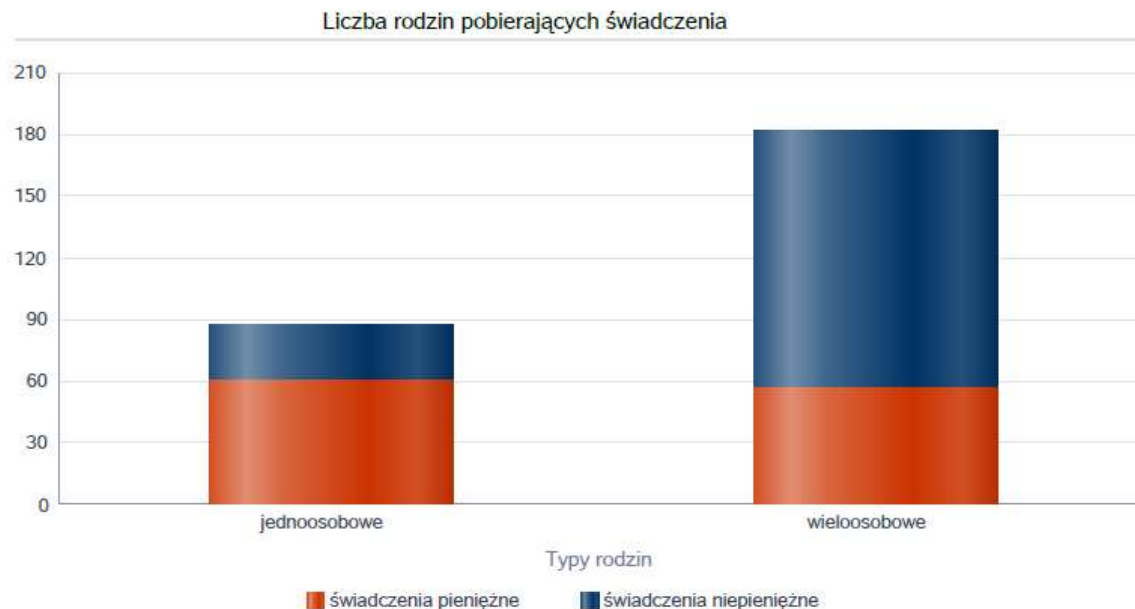
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

W gminie Nozdrzec rodziny jednoosobowe częściej korzystają ze świadczeń pieniężnych niż rodziny wieloosobowe, z kolei rodziny wieloosobowe częściej korzystają ze świadczeń niepieniężnych, w szczególności w formie posiłku, co dotyczy rodzin z dziećmi. Rodzaje świadczeń, z których korzystały w 2023 r. poszczególne typy rodzin przedstawia poniższa tabela i wykres.

Wykres 2. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin.

Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin

Typy rodzin	Liczba rodzin pobierających świadczenia		
	Ogółem	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne
jednoosobowe	86	60	27
wielosobowe	144	57	125

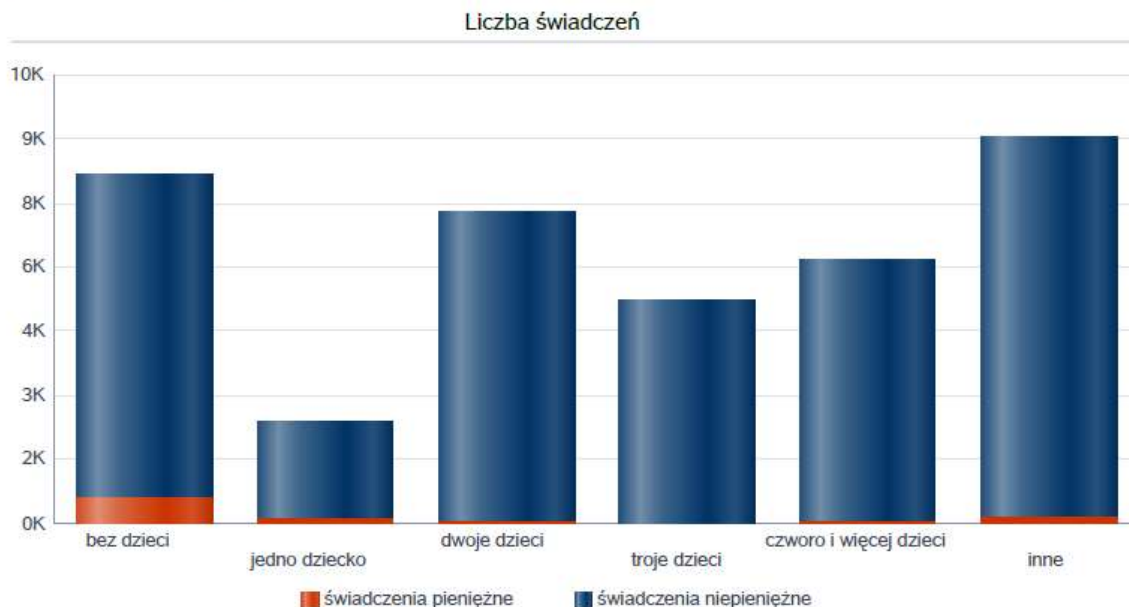
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

W 2023 roku w gminie Nozdrzec największą liczbę świadczeń z pomocy społecznej udzielono rodzinom bez dzieci, a w następnej kolejności rodzinom z dwojgiem dzieci i czworgiem dzieci. Rodzaje świadczeń z podziałem na pieniężne i niepieniężne, z których korzystały poszczególne typy rodzin zaprezentowano na kolejnym rysunku.

Wykres 3. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci.

Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci

Typ rodziny	Liczba świadczeń		
	Ogółem	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne
bez dzieci	8136	591	7545
jedno dziecko	2384	76	2308
dwoje dzieci	7271	58	7213
troje dzieci	5212	18	5194
czworo i więcej dzieci	6144	46	6098
inne	9023	128	8895

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Na kolejnym wykresie zaprezentowane zostały główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych. Można zauważyć, że najczęstszym powodem przyznania świadczeń w 2023 roku była długotrwała lub ciężka choroba, a następnie bezrobocie i ubóstwo.

Wymienione powody udzielania świadczeń z pomocy społecznej stanowią istotne problemy społeczne w Gminie Nozdrzec w kontekście ich skali i zakresu niekorzystanego oddziaływania, w szczególności na sytuację rodzin z dziećmi.

Tabela 2. Główne powody przyznawania pomocy.

Powody udzielania pomocy rodzinom

Powody udzielenia pomocy i wsparcia - ranking	LICZBA RODZIN OGÓŁEM
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	116
BEZROBOCIE	111
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	90
UBÓSTWO	85
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	21
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	21
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - W TYM: POTRZEBA OCHRONY WIELODZIECNOŚCI	21
ALKOHOLIZM	6
BEZDOMNOŚĆ	2
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	2
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY WIELODZIECNE	2
SIEROCTWO	1

Powody udzielenia pomocy i wsparcia

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Rodziny z Gminy Nozdrzec w 2023 r. korzystały ze wsparcia w formie świadczeń rodzinnych określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych, w której przewidziano następujące rodzaje świadczeń:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- świadczenie rodzicielskie;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny , świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy;
- zasiłek dla opiekuna jako świadczenie będące realizacją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2013 r., sygn. akt TK akt K 27/13;

Osoba, której przysługuje prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka;

- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka;
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania;
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego;

W 2023 r. w Gminie Nozdrzec świadczeniami rodzinnymi objętych było **585** rodzin. Ogółem wydatki na świadczenia rodzinne wyniosły **8 274 238,39 zł**.

Świadczenie rodzicielskie jest świadczeniem, które przysługuje matce albo ojcu dziecka, opiekunowi faktycznemu dziecka, rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej oraz osobie, która przysposobiła dziecko. Prawo do świadczenia rodzicielskiego w wysokości 1000 zł miesięcznie nie zależy od spełniania kryterium dochodowego. W roku 2023 rozpatrzono **44** wnioski i na ten cel wydatkowano kwotę **215190,61 zł**.

Jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka wypłacono w kwocie **29 000,00 zł** dla **29 osób**.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny (przez co należy rozumieć obowiązek utrzymania oraz dostarczenia środków wychowania), tzn. przede wszystkim krewnym w linii prostej i rodzeństwu, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Wysokość świadczenia wynosi 620 zł miesięcznie. Ze specjalnego zasiłku opiekuńczego korzystało **3** osoby na łączną kwotę **14 880,00 zł**.

Dodatkowo opłacono **składki emerytalno-rentowe** w kwocie 4 265,50 zł za **3** osoby.

Świadczenie pielęgnacyjne - to świadczenie dla osób, które nie podejmują pracy lub z niej rezygnują, żeby opiekować się niepełnosprawnym dzieckiem lub osobą, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała nie później niż do ukończenia 18.

roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia. Od 1 stycznia 2023 r. świadczenie pielęgnacyjne wynosiło 2 458,00 zł w związku z przeprowadzoną waloryzacją. W Gminie Nozdrzec w 2023 r. ze świadczenia korzystało **222** osoby. Wypłacono łączną kwotę w wysokości **5 552 053,30 zł**. Opłacono **składki emerytalno- rentowe** w kwocie 841 713,67 zł dla **154** osób i **składki zdrowotne** w kwocie 144 338,82 zł dla **80** osób.

Zasiłek pielęgnacyjny - przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego w 2023 roku wynosi 215,84 zł miesięcznie. To świadczenie w 2023 roku zostało wypłacony **246** osobom. Na ten cel wydatkowano kwotę **592 049,12 zł**.

Ponadto część rodzin z dziećmi z Gminy Nozdrzec kwalifikuje się do objęcia wsparciem z **funduszu alimentacyjnego**, który stanowi system wspierania osób uprawnionych do alimentów środkami finansowymi z budżetu państwa. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w kwocie nie wyższej niż 500 zł miesięcznie. W roku 2023 łączna kwota wypłaconych świadczeń wyniosła **97 327,68** dla **17** rodzin. Kwota zwrócona przez dłużników alimentacyjnych wyniosła **44 748,85 zł**. Z tego przekazane na dochody własne organu właściwego wierzyciela **12 354,49 zł** oraz przekazane na dochody budżetu państwa **18 531,75 zł**. Odsetki wyniosły **13 862,61 zł**. Ponadto odzyskano nienależnie pobrane świadczenie z funduszu alimentacyjnego w kwocie **5 244,52 zł**.

Odrębnym świadczeniem jest **jednorazowe świadczenie „Za Życiem”** - przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu. O jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł może ubiegać się matka lub ojciec dziecka, opiekun prawny dziecka albo opiekun faktyczny dziecka, na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W roku 2023 wypłacono kwotę **4 000,00 zł** dla **1** rodziny

Karta dużej rodziny - Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty

kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta przysługuje niezależnie od uzyskiwanych dochodów rodzinom z co najmniej trójką dzieci. W 2023 roku wydano **249 kart** dla osób uprawnionych, w tym: **190 dla opiekunów** i **59 karty dla dzieci**.

W gminie Nozdrzec od 2022 roku zmniejsza się liczba rodzin z dziećmi, którym udzielana jest pomoc społeczna z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W 2023 roku jako powód podzielenia pomocy i wsparcia z znajdowała się dopiero na ósmym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Nozdrzec realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.). Przepisy tej ustawy kładą szczególny nacisk na pracę z rodziną w celem niedopuszczenia do odebrania dziecka od rodziny biologicznej. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W 2023 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gminie Nozdrzec zatrudniony był 1 asystent rodziny, który w ramach realizacji ustawowych zadań prowadził pracę z 12 rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

W roku 2023 i latach poprzednich w Gminie Nozdrzec nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Ponadto Gmina Nozdrzec ponosi koszty związane z utrzymaniem dziecka w pieczy zastępczej. W 2023 roku w rodzinach zastępczych zostało umieszczonych 3 dzieci, których koszt pobytu wyniósł 50 159,85 zł. W placówce opiekuńczo-wychowawczej przebywa 13 dzieci z gminy Nozdrzec, a wysokość poniesionych na ten cel wydatków wyniosła 358 444,83 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nozdrzcu w 2023 roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę **50 159,85 zł.** ze środków własnych gminy, tytułem refundacji pobytu **3** dzieci z terenu gminy w ww. formach pieczy zastępczej. Zostały także poniesione koszty pobytu **13** dzieci z gminy Nozdrzec w instytucjonalnej pieczy zastępczej (w placówce opiekuńczo-wychowawczej), a w związku z poniesione na ten cel wydatków wyniosły **358 444,83 zł.**

Na terenie gminy Nozdrzec nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego jako jedna z form wspierania rodzin, które nie są w stanie prawidłowo wypełniać swoich funkcji związanych z wychowaniem i opieką nad dziećmi.

W ramach wspierania rodziny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami, takimi jak: jednostki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki ochrony zdrowia.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

W III i IV kwartale 2024 roku w Gminie Nozdrzec przeprowadzona została diagnoza problemów społecznych. W badaniu mającym formę indywidualnych rozmów, konsultacji, wywiadów pogłębionych uczestniczyli pracownicy instytucjonalni z terenu Gminy Nozdrzec. Wnioski z przeprowadzonych badań dotyczących funkcjonowania rodzin z terenu Gminy przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 2. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych z Gminy Nozdrzec dotyczące funkcjonowania rodzin

Obszar tematyczny	Wnioski
-------------------	---------

<p>Najczęstsze problemy rodzin oraz dzieci i młodzieży</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Do najważniejszych problemów rodzin z Gminy Nozdrzec pracownicy zaliczyli bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych przejawiająca się liczbą dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, rozpad więzi rodzinnych, przemoc domową, uzależnienie od alkoholu oraz niewystarczające wsparcie dla rodzin.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Wśród problemów dzieci i młodzieży wyróżniono głównie problemy dotyczące zagospodarowania ich czasu wolnego, niewydolność opiekuńczo-wychowawczą rodziców, niskie umiejętności rodzicielskie a także brak zainteresowania ze strony rodziców. ■ Według badanych najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży są wzorce, które są im przekazywane przez rodziców, rówieśników i osoby z najbliższego otoczenia.
<p>Działania poprawiające sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Z przeprowadzonych badań wynika, że sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo poprawiłaby przede wszystkim organizacja zajęć i warsztatów, które wzmocniłyby kompetencje wychowawcze rodziców i podniosłyby świadomość na temat różnych problemów dzieci, a także zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego i terapii. ■ Odpowiedzią na problemy, których doświadczają dzieci i młodzież w Gminie jest zdaniem większości badanych lepsze zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży (w sposób bardziej atrakcyjny i ciekawy). ■ Zdaniem badanych kluczowa jest współpraca wszystkich instytucji i NGO w Gminie oraz podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy.

Poszerzenie oferty instytucji	<ul style="list-style-type: none"> ■ Z analizy informacji uzyskanych w tym obszarze wynika, iż pracownicy instytucjonalni zwracają uwagę na potrzebę utworzenia publicznego żłobka, Dziennego Domu Pomocy Społecznej, zapewnienia schronienia osobom doświadczającym przemocy, a także utworzenia mieszkań treningowych. ■ Zdaniem respondentów na terenie Gminy brakuje specjalistycznych usług dla dzieci (psychologa, terapeuty, psychiatry), a także należałoby ułatwić dostęp do poradnictwa specjalistycznego i terapii rodzin.
-------------------------------	---

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku*

Kolejna tabela przedstawia wnioski z badania ankietowego dotyczącego obszaru wspierania rodziny na terenie Gminy z perspektywy jej dorosłych mieszkańców. Wskazano przede wszystkim na istniejące potrzeby oraz działania, które poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo.

Tabela 3. Wnioski z badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców w Gminie Nozdrzec w 2024 roku dotyczące wsparcia rodziny

Obszar tematyczny	Wnioski
Oferta instytucji	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zdaniem ponad połowy badanych istnieje potrzeba tworzenia miejsc pracy, zwiększenia liczby mieszkań socjalnych, utworzenia mieszkań treningowych i wspomaganego, utworzenia placówki wsparcia dziennego, publicznego żłobka/klubu dziecięcego a także utworzenia Dziennego Domu Pomocy dla Osób Starszych. ■ W opinii badanych powinien być także zwiększony dostęp do profilaktyki dla dzieci i młodzieży, rozszerzona oferta pomocy psychologiczno- pedagogicznej, a także zagospodarowania ich czasu wolnego.
Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ■ Mieszkańcy nisko ocenili działania Gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego jego mieszkańców, w opinii 1/3 badanych osób są one niewystarczające.

Działania, które poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo

- W opinii badanych głównymi działaniami, które poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo jest ich edukacja w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, pomoc asystenta rodziny lub rodziny wspierającej, a także profilaktyka i terapia w zakresie uzależnień i przemocy, zwiększenie dostępności poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego. Ponadto respondenci zwrócili uwagę na szerszą ofertę pożytecznego spędzania czasu wolnego, edukację rodzin (60 %).

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku*

■ Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- problem alkoholizmu i związane z tym zjawisko przemocy występujące wśród rodzin,
- zaniedbanie wychowawcze dzieci i młodzieży oraz rozpad więzi rodzinnych (samotne rodzicielstwo),
- problem niedostatecznego zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców.

2. Wsparcie osób niepełnosprawnych

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej zawartej w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby*

niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona występuje oraz stopnia niepełnosprawności. Istotne jest to, że osoby niepełnosprawne są niejednorodną grupą, a tym samym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2023 roku niepełnosprawność jako powód udzielania świadczeń z pomocy społecznej znajdowała się na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego w części dotyczącej funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami z terenu Gminy Nozdrzec, przedstawione zostały w kolejnej tabeli. Dotyczą one poziomu dostosowania oferty pomocy do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz przedstawiają opinię pracowników instytucjonalnych na temat najczęstszych problemów dotyczących te osoby na terenie Gminy.

Tabela 4. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych dotyczące osób niepełnosprawnych

Obszar tematyczny	Wnioski
Oferta pomocy	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="499 1339 1393 1585">■ Zdaniem ankietowanych, powinno zwiększyć się w Gminie dostęp do świadczeń medycznych i rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, wprowadzić opiekę wytchnieniową i usługi asystenckie, także w celu odciążenia opiekunów faktycznych tych osób, którzy również zmagają się swoimi problemami zdrowotnymi. <li data-bbox="499 1597 1393 1794">■ W opinii respondentów istnieje potrzeba większej liczby ofert pracy dla osób niepełnosprawnych, szerszej oferty integracyjnej dla dorosłych, zapewnienia pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej.

Problemy osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> ■ Wśród problemów najczęściej dotyczących osoby niepełnosprawne na terenie Gminy wyróżniono: bariery architektonicznej, problemy psychologiczne , ubóstwo, utrudniony dostęp do świadczeń medycznych i rehabilitacyjnych, brak akceptacji. ■ Uczestnicy badań znacznie często podkreślają brak odpowiednich ofert pracy dla osób niepełnosprawnych, małą liczbę zakładów pracy chronionej. ■ Zdaniem pracowników instytucjonalnych przed podjęciem ważnych projektów w Gminie powinno się organizować konsultacje, dzięki którym osoby niepełnosprawne mogłyby wskazać na swoje potrzeby w tym zakresie.
---------------------------------	--

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku*

Następna tabela przedstawia wnioski z badania ankietowego dotyczącego obszaru funkcjonowania osób niepełnosprawnych na terenie Gminy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy.

Tabela 5. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców w Gminie Nozdrzec dotyczące funkcjonowania osób niepełnosprawnych

Obszar tematyczny	Wnioski
Bariery architektoniczne	<ul style="list-style-type: none"> ■ Umiarkowany stopień dostosowania obiektów i otoczenia do potrzeb osób niepełnosprawnych . Na występowanie barier architektonicznych wskazało 40% respondentów.
Problemy osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> ■ Najczęstszymi problemami osób niepełnosprawnych są utrudniony dostęp do świadczeń medycznych i rehabilitacyjny, brak odpowiednich ofert pracy oraz bariery architektoniczne.

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku*

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoka liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności,

- duże odczucie braku akceptacji osób niepełnosprawnych
- problemy emocjonalne,
- utrudniony dostęp do specjalistów,
- brak odpowiednich ofert pracy dla osób niepełnosprawnych,
- występowanie barier architektonicznych.

3. Zdrowie psychiczne

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucie dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych oraz harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹².

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego jest utrudnione. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których można znaleźć wyczerpujące statystyki.

Mieszkańcy Gminy z problemami zdrowia psychicznego korzystają ze wsparcia udzielanego w Środowiskowym Domu Samopomocy w Izdebkach. Od 2019 roku nie jest realizowana pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które przeznaczone są dla osób dorosłych, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych

---

¹² www.psychiatriapolska.pl

psychicznie (wykazujących zaburzenia psychiczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. W wyjątkowych przypadkach pomoc taka świadczona jest dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi.

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19 oraz działania wojenne na terytorium Ukrainy trwające od 24 lutego 2022 roku, które nasiliły poczucie zagrożenia, lęk, niepewność oraz niepokój. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Uwzględniając, że już przed wybuchem pandemii i konfliktu zbrojnego w Ukrainie statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były wysoce niepokojące, to obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć. Tak, więc istnieje potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19 oraz działań wojennych w Ukrainie

4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych dziedzin poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska.

Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzeci wskaźnik choroby stanowią zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹³. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600–800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2–3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5–2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5–2 mln osób.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr XXXVII/368/2022 Rady Gminy Nozdrzec z dnia 25 marca 2022 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani na lata 2022/2025*.

Do głównych celów działań mających zostać realizowane w 2024 roku przez GKRPA zawartych w Programie należą:

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, związanych z narkomanią i przemocą;
- wspieranie działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez rodziny, dzieci i młodzież;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie;
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie lub używających substancji psychoaktywnych oraz członków ich rodzin;
- udzielanie osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin wsparcia psychologicznego, społecznego i prawnego;
- przeciwdziałanie nietrzeźwości w miejscach publicznych;

---

¹³ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Alkoholowych w Gminie Nozdrzec;

■ ograniczenie dostępu do alkoholu¹⁴.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, w których na terenie Gminy Nozdrzec mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

W 2023 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu wynosiła 6 rodziny.

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży wyniosła **19**, natomiast liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży – **1**.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Nozdrzec działania, w ramach przysługujących jej uprawnień. W 2023 roku do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło **21** nowych wniosków o podjęcie działań wobec osób nadużywających alkoholu i naruszających zasady współżycia społecznego. Prowadzono działania w tym rozmowy motywujące wobec **12** osób. Komisja

¹⁴ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomani na rok 2022/2025... (Uchwała Nr XXXVII/368/2022 Rady Gminy Nozdrzec z dnia 25.03.2022 roku).

zleciła przeprowadzenie specjalistycznych badań w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego wobec **20** osób.

Przygotowano i przekazano do dalszego postępowania na drodze sądowej **13** wniosków.

W 2023 roku na realizację programu przeciwdziałania alkoholizmowi wydatkowano kwotę 155 748,46 zł, a w tym: przejazdy na terapię wyniosły 6 579,30 zł, opłacono badania za 7 200,00 zł; opłaty sądowe wyniosły 6 960,96 zł. Za pozostałą kwotę sfinansowano prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych. Ponadto podejmowano interwencje w związku z naruszeniem przepisów w zakresie reklamy napojów alkoholowych oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, osobom do lat 18 oraz na kredyt lub pod zastaw, a także występowano przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Tabela nr 6 przedstawia najważniejsze wnioski z badania dotyczącego uzależnień w Gminie Nozdrzec. Do obszarów tematycznych poddanych analizie zaliczyć można spożywanie alkoholu, palenie papierosów i e–papierosów, używanie narkotyków lub dopalaczy oraz uzależnienie od gier hazardowych.

Tabela 6. Wnioski z badania dotyczące uzależnień wśród osób dorosłych

Obszar tematyczny	Wnioski
-------------------	---------

Alkohol	<ul style="list-style-type: none"> 70% uczestników badań ankietowych wskazuje, że uzależnienie, alkohol, narkotyki tzw. dopalacze stanowi najważniejszy problem społeczny w gminie Większość jako powód ww. problemów wskazuje bezrobocie, utratę pracy, niezaradność życiową.
Papierosy i e-papierosy	<ul style="list-style-type: none"> Ustalono, że codziennie papierosy pali średnio co piąty dorosły mieszkaniec Gminy (18%). Papierosy elektroniczne są wśród dorosłej populacji Gminy znacznie mniej popularne, niż te tradycyjne – codziennie sięga po nie czterokrotnie mniej osób tj. ok 4%.
Narkotyki i dopalacze	<ul style="list-style-type: none"> Uzyskane dane nie pozwalają ustalić skali problemów w Gminie związanych z używaniem narkotyków i dopalaczy. Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że zdecydowana większość mieszkańców zdaje sobie sprawę ze szkodliwości narkotyków i dopalaczy (95%).
Hazard	<ul style="list-style-type: none"> Ustalono, że styczność z grami na pieniądze miało 5% mieszkańców.

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku*

W dalszej kolejności analizie poddane zostały wyniki badań przeprowadzonych wśród pracowników instytucji funkcjonujących w Gminie Nozdrzec, w tym placówek oświatowych. Dotyczyły one spożywania alkoholu, palenia papierosów/e-papierosów, sięgania po narkotyki i dopalacze. Najważniejsze wnioski z badania przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 7. Wnioski z badania przeprowadzonego w 2024 roku dotyczące uzależnień wśród dzieci

Obszar tematyczny	Wnioski
Alkohol	<ul style="list-style-type: none"> Ustalono, że alkohol jest zbyt łatwo dostępny na terenie Gminy Znaczna część (35%) dzieci i młodzieży nie ma świadomości na temat szkodliwości alkoholu.

Papierosy i e-papierosy	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kontakt z papierosami miało 3 % uczniów. ■ Z deklaracji badanych wynika, że tradycyjne papierosy są w opinii uczniów bardziej szkodliwe niż e-papierosy, a większość nie ma świadomości lub wiedzy na temat szkodliwości e-papierosów.
Narkotyki i dopalacze	<ul style="list-style-type: none"> ■ Większość uczniów ma świadomość na temat szkodliwości narkotyków i dopalaczy dla zdrowia.

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku*

Pytania skierowane do pracowników instytucjonalnych także dotyczyły problemów uzależnień wśród mieszkańców Gminy. Wnioski z badania w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.

Tabela 8. Wnioski z badania przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych dotyczące uzależnień

Obszar tematyczny	Wnioski
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> ■ Większość respondentów twierdziło, że dzieci i młodzież z terenu Gminy coraz częściej sięgają po alkohol, papierosy oraz e-papierosy. ■ Prawdopodobnie występują także sytuacje, gdzie zażywane są środki odurzające. ■ W przypadku dorosłych mieszkańców, respondenci również zauważają, że skala uzależnień od alkoholu uległa wzrostowi.

Zdaniem pracowników instytucjonalnych dorośli mieszkańcy Gminy odchodzą już od palenia papierosów, a uzależnienie od alkoholu występuje nie tylko w rodzinach problemowych, lecz także w innych środowiskach.

- Według pracowników instytucji na terenie Gminy powinno poszerzyć się ofertę pomocy psychologicznej, pedagogicznej i terapeutycznej.
- Zdaniem respondentów wskazane jest zwiększenie dostępu mieszkańców do pomocy medycznej, w szczególności psychiatrów.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku

W dalszej kolejności przedstawiono wnioski z badania przeprowadzonego wśród pedagogów i nauczycieli pracujących w jednostkach oświatowych na terenie Gminy Nozdrzec. Tabela zawiera obszar uzależnień behawioralnych.

Tabela 9. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pedagogów i nauczycieli dotyczące problemu uzależnień behawioralnych wśród uczniów

Obszar tematyczny	Wnioski
Uzależnienia behawioralne	<ul style="list-style-type: none"> ■ Odpowiedzi respondentów wskazały na problem nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych, zwłaszcza telefonu komórkowego wśród uczniów. Problem ten występuje bez względu na wiek dzieci i młodzieży. ■ Odpowiedzi nauczycieli oraz pedagogów szkolnych nie wskazały na problem hazardu wśród uczniów z Gminy Nozdrzec.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku

■ Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- nadmierny problem spożywania alkoholu i palenia papierosów wśród mieszkańców gminy,
- niedostrzeżenie problemu szkodliwości uzależnień
- łatwy dostęp do alkoholu,
- problem nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych wśród uczniów,

- zagrożenie wzrostem liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, także w związku z pandemią COVID-19 i konfliktem zbrojnym w Ukrainie.

5. Przeciwdziałanie przemocy domowej

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Definicja normatywna pojęcia przemoc domowa wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Przemoc domową oznacza *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

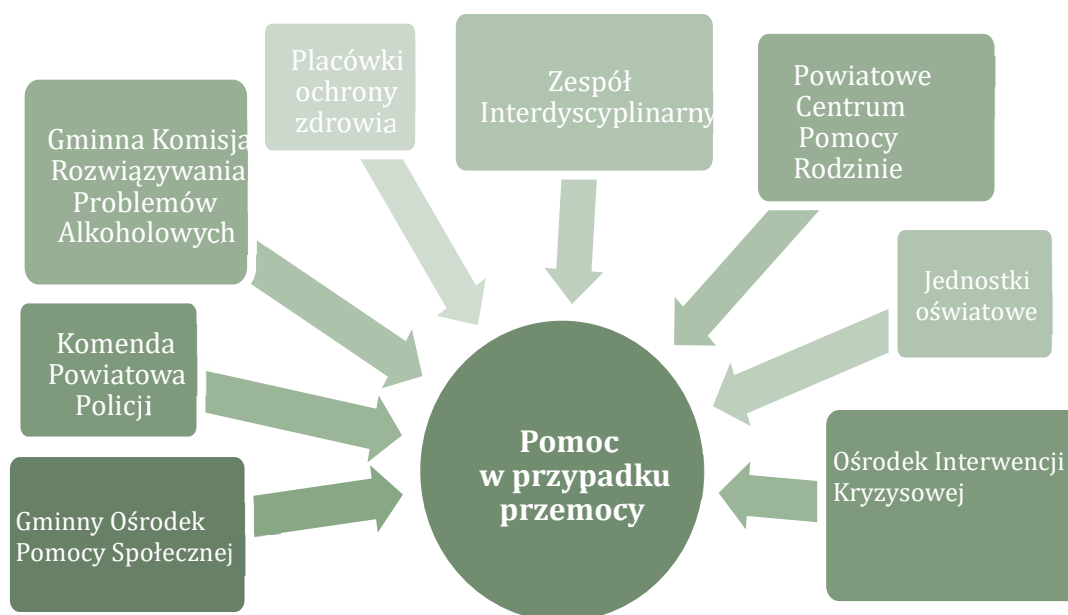
- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.*

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy istnieje potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami

mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Gminie Nozdrzec zajmuje się Zespół Interdyscyplinary ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej. W jego skład wchodzi przedstawiciele:

- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- kurator sądowy,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy domowej. Zespół Interdyscyplinary realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Kolejna grafika przedstawia miejsca, gdzie mieszkańcy Gminy Nozdrzec uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy domowej.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową ani osoby stosującej przemoc domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez

przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W 2023 roku sporządzono 13 formularzy „Niebieska Karta – A” wszczynających procedurę. Ponadto w omawianym roku sporządzono 8 formularzy „Niebieska Karta – C” oraz 4 formularzy „Niebieska Karta – D”, zakończono z kolei 12 sprawy w ramach procedury. W 2023 roku żadna rodzina nie korzystała z pomocy społecznej z powodu przemocy. Jednak miało miejsce udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej na rzecz 4 rodziny zostało objęte pomocą finansową, prowadzenie pracy socjalnej na rzecz 15 rodzin było objętych pomocą w formie pracy socjalnej, a także zapewnienie dostępu do poradnictwa prawnego, psychologicznego, z którego skorzystała 1 osoba w formie pomocy psychologa na terenie Gminy.

Warto podkreślić, że nie było osób dotkniętych przemocą, którym udzielono pomocy w związku z koniecznością opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania lub pobytu oraz nie było przypadku odebrania dziecka rodzicom z powodu przemocy.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2024 roku wśród dorosłych mieszkańców dotyczącego przemocy w rodzinie.

Tabela 10. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców dotyczące przemocy

Obszar tematyczny	Wnioski
-------------------	---------

Skala przemocy	<ul style="list-style-type: none"> ■ Z przeprowadzonego badania wynika, iż dla 40% respondentów problem przemocy domowej jest jednym z największych w gminie ■ Znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu deklaruje średnio co piąty respondent (21%).
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Jako najskuteczniejsze formy wsparcia osób doświadczających przemocy respondenci najczęściej (60%) wskazywali tworzenie placówek specjalizujących się w udzielaniu pomocy osobom doświadczającym przemocy, leczenie uzależnień, oraz izolowanie osób stosujących przemoc (40%)

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku*

Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego wśród uczniów ze szkół z Gminy Nozdrzec dotyczące przemocy domowej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy zostały przedstawione w kolejnej tabeli.

Tabela 11. Wnioski z badania wśród uczniów dotyczące przemocy i cyberprzemocy

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala przemocy i cyberprzemocy	<ul style="list-style-type: none"> ■ Większość respondentów doświadczyło przemocy ze strony rówieśników, znajomych lub rodzeństwa (40 % spośród tych, którzy zadeklarowali doświadczenie przemocy). ■ Część respondentów deklarowało doświadczenie cyberprzemocy. Doznanie tego typu problemu zadeklarował co trzeci uczeń (35%).

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku*

Pracownicy instytucjonalni również zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące przemocy domowej. Wnioski z badania w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.

Tabela 12. Wnioski z badania wśród pracowników instytucjonalnych z Gminy Nozdrzec dotyczące przemocy domowej

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala problemu	<ul style="list-style-type: none"> Z analizy badań wynika, że problem przemocy w rodzinie na przestrzeni ostatnich lat uległ zwiększeniu. Przyczyn wzrostu tego problemu pracownicy instytucjonalni upatrywali w większej świadomości ludzi, którzy nie boją się zgłosić problemu lub zwrócić się o pomoc.
Pomoc osobom doznającym przemocy	<ul style="list-style-type: none"> Wśród najskuteczniejszych działań wobec osób doznających przemocy domowej badani najczęściej wyróżniali: organizowanie zajęć profilaktycznych oraz psychologiczno-kompensacyjnych, zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, psychologicznego, psychoterapii, tworzenie kolejnych placówek dla ofiar przemocy, izolowanie sprawców przemocy, uświadamianie, czym jest przemoc i gdzie można zgłosić się po pomoc.

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku*

O kwestię przemocy domowej oraz przemocy rówieśniczej wśród uczniów zapytano dodatkowo przedstawicieli kadry pedagogicznej ze szkół z terenu Gminy.

Wnioski z przeprowadzonej diagnozy przedstawia tabela nr 13.

Tabela 13. Wnioski z badania wśród pedagogów i nauczycieli dotyczące przemocy domowej oraz przemocy rówieśniczej wśród dzieci i młodzieży

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> ■ Problem przemocy w rodzinie zdaniem pracowników oświaty występuje w nielicznych rodzinach uczniów. ■ Zebrany materiał badawczy wykazał, że dzieci wiedzą, gdzie uzyskać pomoc w razie problemów przemocy w rodzinie. W szkołach znajdują się tablice informacyjne z numerami telefonów pod które uczniowie mogą zadzwonić, a ponadto wiedzą, że mogą liczyć na wsparcie pedagoga szkolnego, czy swojego wychowawcy.
Skala przemocy rówieśniczej	<ul style="list-style-type: none"> ■ Przyczyn przemocy rówieśniczej badani pracownicy upatrywali w chęci dominacji w grupie oraz zaimponowania, przenoszeniu konfliktów do szkoły, braku poczucia bezpieczeństwa i wsparcia w rodzinie, a także przenoszenia zachowań rodziców.
Cyberprzemoc	<ul style="list-style-type: none"> ■ Analiza wyników przeprowadzonego badania pod kątem cyberprzemocy pozwala stwierdzić, że problem ten występuje, choć nie w takim natężeniu, jak miało to miejsce we wcześniejszych latach. ■ Przyczyną zmniejszenia się problemu zdaniem pracowników oświaty jest zwiększenie świadomości uczniów na temat szkodliwości cyberprzemocy.

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku*.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- znaczna część mieszkańców deklarująca znajomość kogoś w swoim otoczeniu dotkniętego problemem przemocy w rodzinie,
- sama liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.

6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w ogólnej populacji mieszkańców. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem i niesie za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. Z danych GUS wynika, że odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w Gminie Nozdrzec jest niższy względem Powiatu Brzozowskiego i Województwa Podkarpackiego. Ma on jednak tendencję wzrostową, stąd niezbędne jest podjęcie działań skierowanych do seniorów

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Nozdrzec realizował usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest

niewystarczająca. W 2023 roku objętych tego typu usługami było 34 osób świadczonymi przez 6 osób zatrudnionych w ośrodku pomocy.

Liczba osób z Gminy Nozdrzec przebywających w 2023 r. w domach pomocy społecznej wynosiła 18 osób. Domy pomocy społecznej świadczą całodobowe usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji.

Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w takim Domu jest zadaniem własnym Gminy o charakterze obowiązkowym. W 2023 roku, w porównaniu do poprzednich lat, liczba osób przebywających w DPS kształtowała się na wyższym poziomie. W porównaniu do 2020 roku liczba osób wzrosła o 10 %. Na przestrzeni omawianych lat znacznie wzrosła również przeznaczona na ten cel kwota świadczeń.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego w zakresie problemów i potrzeb osób starszych na terenie Gminy Nozdrzec, przedstawione zostały w tabeli nr 14. Dotyczą one poziomu dostosowania oferty pomocy do potrzeb osób starszych oraz przedstawiają opinię pracowników instytucjonalnych na temat najczęstszych problemów dotyczących te osoby na terenie Gminy.

Tabela 14. Wnioski z badania przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych dotyczące osób starszych

Obszar tematyczny	Wnioski
Oferta pomocy	<ul style="list-style-type: none"> Wyniki badań wskazują, że oferta dla osób starszych w Klubie Seniora, który organizuje różnorodne zajęcia została uznana za wystarczającą.
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> Osoby starsze z terenu Gminy w opinii większości pracowników instytucjonalnych najczęściej doznają samotności/izolacji, braku zainteresowania ze strony rodziny, ubóstwa, niepełnosprawności, braku możliwości zapewnienia opieki oraz problemów zdrowotnych.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku..

Wnioski z badania ankietowego w zakresie problemów i potrzeb osób starszych na terenie Gminy Nozdrzec z perspektywy dorosłych mieszkańców Gminy przedstawia kolejna tabela. Dotyczą one poziomu dostosowania oferty pomocy do potrzeb osób starszych oraz przedstawiają opinię mieszkańców na temat najczęstszych problemów dotyczących seniorów na terenie Gminy.

Tabela 15. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy dotyczące osób starszych

Obszar tematyczny	Wnioski
Oferta pomocy	<ul style="list-style-type: none"> ■ Obraz jaki wyłania się z badania to niewystarczająca oferta pomocy osobom starszym w Gminie – za taką uznaje ją 65% mieszkańców.
Problemy i potrzeby osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> ■ Do głównych problemów osób starszych zaliczono izolację, samotność, niepełnosprawność, choroby, ubóstwo i brak wsparcia ze strony rodziny. <ul style="list-style-type: none"> ■ Z materiału badawczego wynika, że do głównych potrzeb osób starszych mieszkańcy zaliczyli tworzenie placówek wsparcia dziennego na rzecz osób starszych, zwiększenie usług opiekuńczo–pielęgnacyjnych, wsparcie emocjonalne, doradztwo oraz załatwianie spraw urzędowych.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku.

■ Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności,
- wysoki odsetek badanych mieszkańców, w opinii których oferta pomocy seniorom jest w Gminie niewystarczająca,
- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, w tym w formie usług opiekuńczych.

7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2023 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na drugim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono wsparcia.

W 2023 roku rodzin korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezrobocia było **111**.

Dostrzegalna jest pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu

bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich obserwowany jest jego spadek. Należy jednak podkreślić, że pomimo spadku wskaźnik bezrobocia w dalszym ciągu utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie.

Na terenie Gminy nie funkcjonują podmioty zatrudnienia socjalnego np. Klub Integracji Społecznej, który jest jednostką organizacyjną mającą na celu realizację działań umożliwiających udzielanie osobom i ich rodzinom pomocy w odbudowaniu i podtrzymaniu umiejętności w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych w miejscu zamieszkania, pobytu oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. Warunkiem uczestnictwa w Klubie jest podpisanie kontraktu socjalnego, o którym jest mowa w przepisach o pomocy społecznej.

W związku z pandemią COVID-19 oraz wojną w Ukrainie pogorszeniu uległa sytuacja na lokalnym rynku pracy, w szczególności w sektorze turystyki i gastronomii. Ponadto skutki dla rynku pracy mogą okazać się odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. Radzenie sobie z pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego w zakresie rynku pracy – oferowanej w Gminie pomocy oraz potrzeb osób bezrobotnych, przedstawione zostały w tabelach poniżej.

Tabela 16. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych dotyczące osób bezrobotnych

Obszar tematyczny	Wnioski
Pomoc osobom bezrobotnym	<ul style="list-style-type: none"> ■ Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że problem bezrobocia w Gminie występuje i jego skala jest duża.. ■ Zdaniem badanych problemem jest brak zatrudnienia na dłuższy okres, brak dużych zakładów pracy, sezonowość zatrudnienia oraz długotrwałe bezrobocie, które wynika z braku kwalifikacji i wykształcenia. ■ Zauważono także niechęć do podjęcia pracy, która spowodowana jest korzystaniem ze świadczeń pomocy społecznej, a także emigrację młodych wykształconych mieszkańców Gminy.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku

Tabela 17. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy dotyczące rynku pracy

Obszar tematyczny	Wnioski
Oferta pomocy	<ul style="list-style-type: none"> ■ Według większości badanych 60% rozwiązaniem problemów powinno być tworzenie nowych miejsc pracy, organizacja prac społecznie użytecznych i robót publicznych ■ W opinii 50% respondentów powinny być korzystniejsze warunki do założenia własnej działalności gospodarczej ■ 70 % respondentów uważa, że powinny to być środki finansowe na aktywizację bezrobotnych (staże, szkolenia zawodowe, roboty publiczne, prace interwencyjne, pożyczki na uruchomienie własnej działalności gospodarczej).
Problemy i potrzeby osób bezrobotnych	<ul style="list-style-type: none"> ■ Z rozmów bezpośrednich wynika, że duża część mieszkańców uważa, że znalezienie pracy na terenie Gminy jest trudne lub bardzo trudne (62%), natomiast tylko 15% jest zdania, że jest to łatwe lub bardzo łatwe. ■ Warto podkreślić, że co trzeci badany nisko ocenia swoje szanse na rynku pracy (33%) lub nie chciał odpowiedzieć na to pytanie (35%).

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku*.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- znaczna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia,
- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- problemy mieszkańców gminy w obszarze zatrudnienia na lokalnym rynku pracy (wnioski z przeprowadzonej diagnozy),
- ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19 i wojną w Ukrainie

8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2023 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na czwartym miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa ulega nieznacznym wahaniom. W 2023 roku z tego powodu pomocy udzielono 85 rodzinom, w 2022 roku – ...

W 2023 roku zasiłki stałe pobierało 35. osób, tj. o ok. 10 % mniej niż w 2022 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2024 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 39 osób – co oznacza wzrost o 20% w stosunku do roku 2022. Zasiłek celowy został przyznany w 2023 roku 96 osobom, czyli większej o 20% liczbie osób niż w roku 2022 r. Można zauważyć, że liczbę osób, którym udzielono wyżej wymienionych świadczeń w omawianym okresie charakteryzuje tendencja wzrostowa.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Nozdrzec od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, obecnie na lata 2024-2028, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o

niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych.

Pomoc w formie posiłku w ramach programu „ Posiłek szkole i w domu” na lata 2024-2028 – w 2023 roku wydatkowano kwotę **356 656,00 zł**, w tym środki własne gminy na realizację w kwocie 89 164,00 zł tj.

Z pomocy w ramach realizacji Programu „ Posiłek w szkole i w domu” skorzystało łącznie 366 osób, w tym 214. Z pomocy w formie posiłku skorzystało 214 osób w tym osób starszych , samotnych czy niepełnosprawnych. Koszt posiłków wyniósł **178 979 złotych** i był wyższy o ok. 25 % w porównaniu do 2022 roku. Pozostałą kwotę z Programu wydatkowano na wypłatę zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku , tj. **189 345 złotych** dla 81 osób tj. o 100 % więcej niż w 2022 roku.

Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w Gminie Nozdrzec na niższym poziomie, niż ma to miejsce zarówno na terenie całego powiatu, jak i województwa. Na wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w Gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców Gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja Gminy jest korzystniejsza. W Gminie Nozdrzec na 2023 rok wynosi on 721,07 zł. Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2023 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymała 1 osoba.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Kolejna tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców dotyczącego problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Tabela 18. Wnioski z badania wśród dorosłych mieszkańców Gminy dotyczące ubóstwa i wykluczenia społecznego

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala ubóstwa	<ul style="list-style-type: none"> ■ Wysoki odsetek respondentów wskazuje na występowanie ubóstwa na terenie Gminy – 75%. ■ Zdaniem mieszkańców najbardziej zagrożone ubóstwem są osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami 66%).
Skala wykluczenia społecznego	<ul style="list-style-type: none"> ■ Z uzyskanych danych wynika, że wykluczenia społecznego doświadczył co piąty mieszkaniec Gminy (23%). Najczęstszym powodem była niepełnosprawność oraz bezrobocie. ■ W środowisku znajdują się osoby, które doznały z powodu swojej sytuacji życiowej izolacji społecznej – najczęściej to osoby z niepełnosprawnościami, uzyskujące niskie dochody oraz osoby uzależnione.

Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku .*

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występujący problem ubóstwa na terenie Gminy,
- występujący problem wykluczenia społecznego,
- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy

9. Problem przestępczości

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

W 2023 roku w gminie Nozdrzec stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 68 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 6,8 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa podkarpackiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie wynosi 70% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa podkarpackiego oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Nozdrzec najwięcej stwierdzono przestępstw przeciwko mieniu - 4,97 (wykrywalność 52%) oraz o charakterze kryminalnym - 4,11 (wykrywalność 79%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 3,36 (46%), drogowe - 1,29 (98%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,24 (100%).

Więcej: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Nozdrzec

■ Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- spadek wskaźnika wykrywalności przestępstw stwierdzonych na terenie Gminy względem roku ubiegłego,
- wzrost ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych na przestrzeni lat 2019–2023,
- wzrost liczby interwencji związanych z przemocą w rodzinie oraz nietrzeźwymi kierowcami,

10. Analiza SWOT

Jedną z najczęściej stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwinięta i różnorodna oferta kulturalna, rozrywkowa i rekreacyjna skierowana do mieszkańców Gminy Nozdrzec. 2. Funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych. 3. Rozwinięta sieć jednostek oświatowych. 4. Spadek stopy bezrobocia na terenie Gminy. 5. Baza instytucji prowadzących działalność w zakresie polityki społecznej oraz innych działań wspierających mieszkańców. 6. Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz osób długotrwale pobierających świadczenie. 7. Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych oraz doświadczających przemocy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki poziom bezrobocia. 2. Znaczny wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności w ciągu ostatnich lat. 3. Wysoki odsetek rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności, bezrobocia. 4. Wzrost zapotrzebowania świadczenia opiekuńcze w związku z wzrastającą liczbą osób z niepełnosprawnościami. 5. Niewystarczająca liczba i zakres programów rekomendowanych dla dzieci i młodzieży. 6. Problem nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych wśród dzieci i młodzieży. 7. Problem łatwej dostępności alkoholu w gminie.

<p>8. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.</p> <p>9. Niski poziom przemocy.</p>	
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój cywilizacyjny, nowe technologie informatyczne. 2. Polityka senioralna oraz prorodzinna państwa. 3. Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych. 4. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych. 5. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi. 6. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy. 7. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej. 8. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lecznice dla osób starszych i niepełnosprawnych. 7. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy instytucjonalnej. 8. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności. 9. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych. 10. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci. 11. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych. 12. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież. 13. Obniżenie się wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.

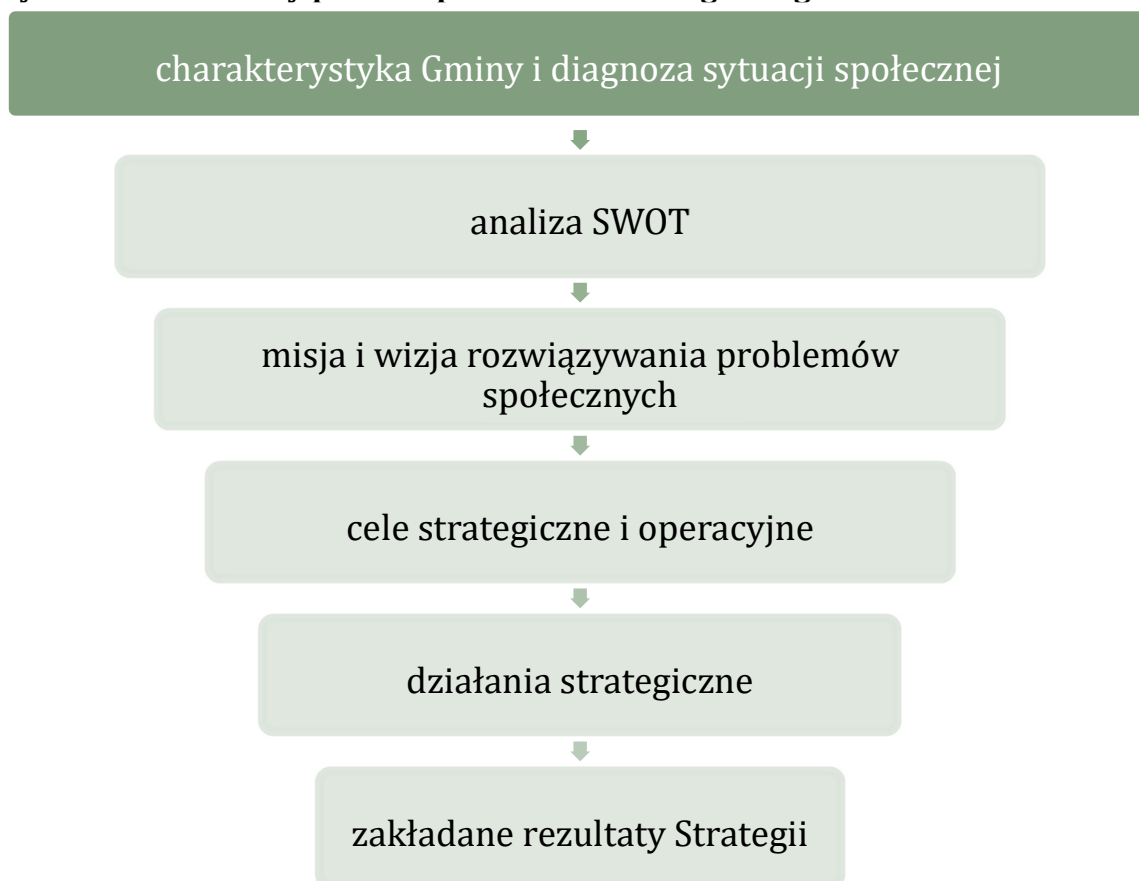

IV. Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

Gmina Nozdrzec miejscem otwartym na potrzeby mieszkańców, dążącym do zapewnienia rodzinom zintegrowanego systemu wsparcia, stwarzającym warunki do rozwoju oraz integracji społecznej osób starszych, niepełnosprawnych, a także wszystkich zagrożonych wykluczeniem społecznym osób.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza. Brzmi ona:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec jest zapewnienie mieszkańcom jak najlepszej jakości życia, dostępności do skutecznego oraz kompleksowego wsparcia, oraz integrowanie społeczności lokalnej i włączanie grup zagrożonych wykluczeniem do życia społecznego.

2. Cele strategiczne i operacyjne

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania

CEL STRATEGICZNY NR 1

Budowanie sprawnego i efektywnego systemu wspierania rodziny.

Cel operacyjny nr 1

Podniesienie jakości funkcjonowania rodzin oraz wzmocnienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zintensyfikowanie pracy z rodzinami, w szczególności mającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze, poprzez pracę socjalną i pomoc asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	2025–2031	GOPS	Budżet Gminy
Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.	Poprawa sytuacji materialnej rodzin znajdujących się w trudnym położeniu.	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS.	2025–2031	GOPS	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2025–2031	GOPS, UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy

Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze. Liczba zorganizowanych warsztatów.	2025-2031	GOPS, UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2025-2031	GOPS, PCPR, Sąd	Budżet Gminy, Budżet Powiatu
Utworzenie publicznego żłobka/klubu dziecięcego.	Zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 oraz umożliwienie rodzicom podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w żłobku/klubie dziecięcym.	2025-2031	UG	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka, poprzez współpracę międzyinstytucjonalną.	Spójny i efektywny system pomocy rodzinie.	Liczba rodzin i dzieci, którym udzielono pomocy.	2025-2031	GOPS, jednostki oświatowe, placówki placówki ochrony zdrowia, Sąd, SM, KPP, NGO	Brak kosztów
Cel operacyjny nr 2					
Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, poprawa ich funkcjonowania społecznego oraz integracja rodzin.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin Zagrożonych kryzysem poprzez współpracę z jednostkami oświatowymi	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin problemowych poprzez pomoc ze strony jednostek oświatowych	Liczba jednostek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	2025-2031	GOPS, jednostki oświatowe, Sąd, placówki ochrony zdrowia	Bez kosztów
Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego, zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach placówki wsparcia dziennego.	2025-2031	GOPS, UG	Budżet Gminy, Budżet Państwa, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Współpracowanie z jednostkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba jednostek z którymi podjęto współpracę.	2025–2031	GOPS, jednostki oświatowe	Bez kosztów
Utworzenie i działalność placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	Liczba utworzonych placówek wsparcia dziennego	2025–2031	UG, GOPS	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez. Liczba uczestników.	2025–2031	UG, GOPS, jednostki oświatowe	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, podejmowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych.	2025–2031	UG, GOPS, GOK	Budżet Gminy, Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 2

Tworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

Cel operacyjny nr 1					
Poprawa funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych oraz wzrost ich jakości życia.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Rozszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz wspieranie ich działalności.	Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z NGO.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2025–2031	GOPS, NGO	Budżet Gminy

Rozwijanie działalności środowiskowego domu samopomocy dla osób z terenu Gminy.	Kontynuowanie działalności środowiskowego domu samopomocy.	Liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej, liczba uczestników środowiskowego domu samopomocy.	2025–2031	GOPS, NGO	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Udzielanie pomocy materialnej osobom niepełnosprawnym i starszym.	Poprawa warunków bytowych osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	2025–2031	GOPS	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia o 20%.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2025–2031	GOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Dostosowywanie infrastruktury Gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturalnych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób niepełnosprawnych po obiektach infrastruktury Gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury Gminnej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.	2025–2031	UG, jednostki organizacyjne gminy, Starostwo Powiatowe, jednostki organizacyjne powiatu	Budżet Gminy, PFRON, Budżet Powiatu, Fundusze Europejskie
Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych.	Zapewnienie pomocy i towarzystwa osobom starszym i niepełnosprawnym oraz wspieranie ich w codzienności.	Liczba podjętych działań propagujących wolontariat. Liczba osób uczestniczących w wolontariacie.	2025–2031	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy
Utworzenie i rozwój działalności Dziennego Domu Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu.	Liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej.	2025–2031	GOPS	Budżet Gminy, Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Prowadzenie i promocja nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi (np. teleopieka).	Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opieki dla osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba osób objętych nowoczesnymi rozwiązaniami w zakresie opieki.	2025–2031	GOPS, NGO	Budżet Gminy, Budżet Państwa, PFRON

Cel operacyjny nr 2

Wzrost aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób niepełnosprawnych, a także kształtowanie pozytywnych postaw mieszkańców Gminy wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób niepełnosprawnych.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych, wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności.	Liczba seniorów oraz osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach.	2025–2031	GOPS, UG, NGO, Starostwo Powiatowe	Budżet Gminy, Budżet Powiatu, Fundusze Europejskie
Wspieranie działalności jednostek realizujących działania na rzecz seniorów.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych oraz ich integracja społ.	Liczba uczestników zajęć organizowanych przez jednostki realizujące działania na rzecz seniorów.	2025–2031	GOPS, UG, Klub Seniora, GOK	Budżet Gminy, Budżet Powiatu, Budżet Państwa
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i niepełnosprawnej w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób niepełnosprawnych.	Liczba podjętych działań promujących.	2025–2031	GOPS, UG, NGO, jednostki oświatowe, Starostwo Powiatowe	Budżet Gminy, Budżet Powiatu, PFRON
Tworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób.	Zwiększenie realizowanych projektów na rzecz osób starszych oraz niepełnosprawnych o 20%.	Liczba zrealizowanych projektów/programów. Liczba uczestników.	2025–2031	GOPS, UG, NGO, Starostwo Powiatowe, PCPR	Budżet Gminy, Budżet Powiatu, PFRON, Budżet Państwa
Prowadzenie akcji informacyjnych/warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/przeprowadzonych warsztatów.	2025–2031	GOPS, UG, NGO, KPP, Starostwo Powiatowe, PCPR	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 3

Cel operacyjny nr 1					
Zwiększenie skuteczności systemu pomocy dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	2025–2031	GOPS	Budżet Gminy
Rozwój działalności Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.	2025–2031	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wspieranie rozwoju grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych od alkoholu (AA) oraz osób współuzależnionych.	Poszerzona oferta pomocy grup samopomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych.	2025–2031	GOPS, GKRPA, NGO	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.	2025–2031	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu, między innymi w zakresie ponadpodstawowych świadczeń terapeutycznych dla osób uzależnionych.	Rozszerzenie zakresu świadczonych usług dla mieszkańców Gminy w placówkach leczenia uzależnień, wzrost skuteczności terapii.	Liczba środków finansowych przekazanych placówkom leczenia uzależnień.	2025–2031	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	2025–2031	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Rozszerzenie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych i ich rodzin.	Zintegrowany system wspierania osób doświadczających problemu uzależnień.	Liczba osób, którym udzielono pomocy.	2025–2031	GKRPA, GOPS, NGO, KPP, Sąd, PCPR	Brak kosztów

Cel operacyjny nr 2

Wzrost świadomości dzieci i młodzieży w zakresie zdrowego stylu życia oraz opóźnienie inicjacji alkoholowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	2025–2031	GKRPA, GOPS, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	2025–2031	GKRPA, jednostki oświatowe, świetlice socjoterapeutyczne	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Organizowanie wypoczynku z programem i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	2025–2031	GOPS, GKRPA	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych.	2025–2031	GOPS, GKRPA, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Ograniczenie dostępności alkoholu dla dzieci.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	2025–2031	GKRPA, GOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 3

Promowanie właściwych postaw wśród mieszkańców w zakresie używania substancji psychoaktywnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych. Liczba uczestników.	2025–2031	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków GKRPA i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, policjantów)	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływać profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	2025–2031	GKRPA, GOPS, KPP, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.					
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2025–2031	GKRPA, GOPS, UG, KPP, NGO	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 4

Udzielanie kompleksowej i skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

Cel operacyjny nr 1

Rozszerzenie funkcjonującego systemu wsparcia oraz podniesienie dostępności do specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizowanie planowanych zadań zawartych w Gminnym Programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;	Ograniczenie skali przemocy w rodzinie na terenie Gminy.	Liczba zrealizowanych zadań Programu.	2025–2031	Realizatorzy Programu i podmioty współpracujące	Budżet Gminy
Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	2025–2031	GOPS, GKRPA, KPP, ZI, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Sąd	Budżet Gminy

Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba działań informacyjnych. Liczba rozpowszechnionych informacji.	2025–2031	GOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	2025–2031	GOPS, GKRPA, ZI, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Sąd	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kontynuowanie działalności punktu informacyjno-konsultacyjnego	Poprawa dostępności do wsparcia dla osób doświadczających i stosujących przemoc.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.	2025–2031	GOPS, PCPR, ZI, Starostwo Powiatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, Budżet Powiatu, Budżet Państwa
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.	2025–2031	GOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2

Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie przemocy domowej oraz wzrost wrażliwości społecznej na jej przejawy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
--------------------------------------	-----------	------------------------------	-------------------	--	---------------------

Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych, liczba zorganizowanych działań.	2025–2031	GOPS, UG, KPP, GKRPA, ZI jednostki oświatowe	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Upowszechnienie informacji o programach korekcyjno-edukacyjnych i o programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.	Kształtowanie i możliwość zmiany postawy osób stosujących przemoc.	Liczba rozpowszechnionych informacji o programach korekcyjno-edukacyjnych.	2025–2031	GOPS, PCPR, KPP, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	2025–2031	GOPS, GKRPA, ZI, KPP, UG, PCPR, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach, liczba zorganizowanych warsztatów.	2025–2031	GKRPA, ZI, jednostki oświatowe	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 5

Podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji osób pozostających bez pracy.

Cel operacyjny nr 1

Wspieranie zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy i innymi instytucjami rynku pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie .	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących udział w szkoleniach.	2025–2031	GOPS, PUP,	Budżet Gminy, Budżet Państwa, Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	2025–2031	GOPS, PUP, UG, Starostwo Powiatowe	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2025–2031	GOPS, PUP, UG	Budżet Gminy
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	2025–2031	GOPS, PUP	Budżet Gminy
Utworzenie i rozwój działalności podmiotu zatrudnienia socjalnego w Gminie np. Klubu Integracji Społecznej.	Rozwój aktywizacji społeczno-zawodowej uczestników KIS.	Liczba uczestników działań KIS.	2025–2031	UG,GOPS PUP	Budżet Gminy Budżet państwa

CEL STRATEGICZNY NR 6

Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.

Cel operacyjny nr 1					
Poprawa sytuacji życiowej osób i rodzin, żyjących w niewystarczających warunkach materialnych i socjalnych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	2025–2031	GOPS	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	2025–2031	GOPS, jednostki oświatowe	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	2025–2031	GOPS	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	2025–2031	GOPS, UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Tworzenie warunków do powstawania nowych organizacji pozarządowych działających na rzecz polityki społecznej.	Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom potrzebującym oraz wzrost aktywności obywatelskiej.	Liczba funkcjonujących organizacji pozarządowych.	2025–2031	UG, GOPS	Budżet Gminy, Budżet Państwa, Fundusze Europejskie

Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy osób z zaburzeniami psychicznymi.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców mających problemem w zakresie zdrowia psychicznego zgłaszających się po pomoc.	Liczba przeprowadzonych działań.	2025–2031	GOPS, UG, placówki ochrony zdrowia, Starostwo Powiatowe, PCPR	Budżet Gminy, Budżet Powiatu
Prowadzenie kampanii profilaktycznych, wykładów, spotkań ze specjalistami na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	Liczba przeprowadzonych kampanii/ wykładów/ spotkań.	Rok: 2025, 2027, 2029	GOPS, UG, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba przeprowadzonych programów/ warsztatów. Liczba uczestników.	2025–2031	UG, jednostki oświatowe, świetlice socjoterapeutyczne	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.	2025–2031	GOPS, jednostki oświatowe, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych	Budżet Gminy, Budżet Powiatu
Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego wśród uczniów.	Liczba uczestników warsztatów.	Rok: 2026, 2028, 2030	GOPS, UG, jednostki oświatowe, Starostwo Powiatowe	Budżet Gminy, Budżet Powiatu
Współpraca z PCPR oraz PUP w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.	Poprawa funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba działań podjętych we współpracy z PCPR oraz PUP.	2025–2031	GOPS, PCPR, PUP	Budżet Gminy, Budżet Państwa

Realizacja działań skierowanych do mieszkańców Gminy w zakresie interwencji kryzysowej.	Poprawa funkcjonowania osób potrzebujących interwencji kryzysowej.	Liczba podjętych działań w zakresie interwencji kryzysowej.	2025–2031	Starostwo Powiatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy, Budżet Powiatu
---	--	---	-----------	---	------------------------------

3. Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Gminy Nozdrzec. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę Nozdrzec oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec przyjęto w oparciu o

procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2023-2024 która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2025–2031 zastosowano **średnią wzrostu 2,5%** w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Nozdrzec.

Tabela 46. Ramy finansowe Strategii

LP.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2023	
2	2024	
LP	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2025	
2	2026	
3	2027	
4	2028	
5	2029	
6	2030	
7	2031	
LP	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2023	
2	2024	

LP	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2025	
2	2026	
3	2027	
4	2028	
5	2029	
6	2030	
7	2029	
8	2031	
LP	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2023	
2	2024	
LP	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2025	
2	2026	
3	2027	
4	2028	
5	2029	
6	2030	
7	2029	
8	2031	

4. System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Nozdrzec.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2025–2031 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 18. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Nozdrzec o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec na lata 2025–2031”.	IV kwartał 2024 r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2025 r. – IV kwartał 2031 r.

Etap III	Monitoring i ewaluacja Strategii.	Na koniec 2025, 2027, 2029, 2031 roku.
Etap IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy.	Sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii czyli od I kwartału 2025 r. do IV kwartału 2031 r.
Etap V	Podsumowanie i ocena Strategii.	IV kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

5. System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje wystąpienia epidemii COVID-19, działań wojennych na terytorium Ukrainy mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań, których skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne mogą być odczuwalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej.

Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik GOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Kierownik GOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Nozdrzec. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami GOPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczność uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminy (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne,) lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe.

Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

7. Monitoring

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych zadań. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, KPP, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GOPS i zawarta w składanych sprawozdaniach obejmujących okres 3 lat, opracowanych odpowiednio w latach 2025, 2027, 2029 i 2031 (sprawozdanie z 2031 roku będzie miało charakter końcowego raportu). Wnioski z monitoringu będą stanowiły jeden z elementów aktualizacji Strategii.

8. Ewaluacja

Końcowa ewaluacja Strategii posłuży samorządowi Gminy Nozdrzec w ocenie realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. Wskaźniki realizacji

działań, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, wskazane zostały w dokumencie strategicznym przy poszczególnych zadaniach/działaniach. Zostały one określone w oparciu o przewidywane rezultaty zadań/działań. Wskaźniki realizacji działań, jak i ramy finansowe zostały zaplanowane w oparciu o szacunkowe przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym czasookresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport zawierający dane liczbowe, ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań ustalonych do każdego działania/zadania. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim będą zrealizowane oraz ukáže realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

9. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nozdrzec jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na

konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, profilaktyki uzależnień, problemu przemocy w rodzinie, sytuacji seniorów i osób niepełnosprawnych, systemu ochrony zdrowia psychicznego, problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Gminy Nozdrzec i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do podniesienia jakości i warunków życia mieszkańców Gminy Nozdrzec ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem

priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

V. Bibliografia

---

1. Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Nozdrzec. Raport z badań przeprowadzonych w 2024 roku.
2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2024.
3. <https://bdl.stat.gov.pl>
4. <https://poradnik.ngo.pl>
5. <https://spis.ngo.pl>
6. <https://www.oke.poznan.pl>
7. <https://www.polskawliczbach.pl>
8. <https://www.112pila.pl>
9. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
10. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
11. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
12. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
13. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022, 2023 rok.
14. Program współpracy Roczny Program współpracy Gminy Nozdrzec z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2024.
15. Raport o stanie Gminy Nozdrzec 20203.
16. R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN.
17. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.).
18. www.psychiatriapolska.pl

